

Пакт Молотова – Ріббентропа

Радяннізація

Радяннізація - політика запровадження у всіх сферах життя населення нових територій радянської моделі тоталітаризму.

Угода про ненапад між Німеччиною та Радянським Союзом, або Пакт Молотова – Ріббентропа

Підписання В'ячеславом Молотовим Нацистсько-Радянського пакту про ненапад від 23 серпня 1939 року. Зліва направо: Йоахім фон Ріббентроп, Йосип Сталін, Фрідріх Вільгельм Гаус, Густав Хільгер, Фрідріх фон дер Шуленбург. розрахована на 10 років міждержавна угода, підписана в перші години 24 серпня 1939 року

Ріббентроп та Сталін після підписання пакту

Передісторія підписання угоди

Підписання угоди 23 серпня 1939 року було важливим тактичним епізодом, що розкривав стратегічні наміри сторін – керівництва Німеччини та Радянського Союзу.

Навесні та влітку 1939 року Радянський Союз вів перемовини із Великою Британією та Францією щодо угоди про взаємодопомогу. Перемовини закінчилися невдачею. Різні дослідники покладають відповідальність за це на керівництво обох сторін. А. Гітлер 23 серпня так оцінив ситуацію:

”Я був переконаний, що Сталін ніколи не прийме пропозиції англійців. Тільки безоглядні оптимісти могли думати, що Сталін настільки дурний, що не може розпізнавати їх справжньої мети. Росія не зацікавлена у збереженні Польщі... Відставка Литвинова стала вирішальним фактором. Після цього я миттєво зрозумів, що в Москві ставлення до західних держав змінилося. Зрештою від росіян надійшла пропозиція підписати пакт про ненапад.”

рукоштовання В'ячеслава Молотова з Генріхом Гіммлером

Пакт і таємний протокол

Протокол складався з короткої преамбули і наступних чотирьох пунктів:

У випадку територіально-політичної перебудови областей, які входять до складу Прибалтійських держав (Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва), північний кордон Литви одночасно є межею сфер інтересів Німеччини і СРСР. При цьому інтереси Литви щодо Віленської області визнаються обома сторонами.

Стосовно Південно-Східної Європи з радянської сторони підкреслюється зацікавленість СРСР у Бессарабії. З німецької сторони заявляється про її повну політичну незацікавленість у цих областях.

Цей протокол зберігатиметься обома сторонами в суворій таємниці.

У випадку територіально-політичної перебудови областей, які входять до складу Польської держави, межа сфер інтересів Німеччини і СРСР буде приблизно проходити по лінії рік Нарви, Вісли і Сяну. Питання, чи є у взаємних інтересах бажаним збереження незалежної Польської держави, і якими будуть кордони цієї держави, може бути остаточно з'ясованим лише протягом подальшого політичного розвитку.

Пакт Молотова – Ріббентропа та приєднання Східної Галичини до України

Друга світова війна почалася 1 вересня 1939 р. з нападу фашистської Німеччини на Польщу, до якої входили анексовані за згодою Антанти і США західноукраїнські землі, що становили 35 % території і 30 % населення Польської держави.

17 вересня 1939 р., коли німецькі війська підходили до Бреста й Львова, Червона Армія перейшла кордон, щоб, як пояснювала радянська пропаганда, "подати руку допомоги своїм братам – українцям і білорусам". Протягом 12 днів, не зустрічаючи опору, радянські війська зайняли територію Західної Волині і Східної Галичини.

У засобах масової інформації було опубліковано Положення про вибори до Українських Народних Зборів Західної України. Згідно з ним вибори відбулися "на основі загального, рівного, прямого виборчого права при таємному голосуванні".

26-28 жовтня 1939 р. відбулося засідання Народних Зборів Західної України. У прийнятій Декларації зазначалося, що "віднині вся влада в Західній Україні належить трудящим міста й села в особі Рад депутатів трудящих".

Процес формування представницьких органів влади завершився проведенням виборів до місцевих Рад у грудні 1940 р. Згідно з наказом Наркомюсту УРСР від 26 грудня 1939 р. розпочалася робота обласних управлінь юстиції, обласних і народних судів у західних областях.

Приєднання західноукраїнських земель викликало надії на возз'єднання з усім українським народом серед населення Північної Буковини. Приниження національної та людської гідності українців, знуцання над мовою, релігією стали повсякденним явищем у королівській Румунії.

Таємний протокол

Секретный дополнительный протокол.

- 2 -

При подписании договора о ненападении между Германией и Советом Советских Социалистических Республик нижеподписавшиеся уполномоченные обеих сторон обсудили в строго конфиденциальном порядке вопрос о разграничении сфер обоюдных интересов в Восточной Европе. Это обсуждение привело к нижеследующему результату:

1. В случае территориально-политического переустройства областей, входящих в состав Прибалтийских государств (Синт-Яндия, Эстония, Латвия, Литва), северная граница Литвы одновременно является границей сфер интересов Германии и СССР. При этом интересы Литвы по отношению Виленской области признаются обеими сторонами.

2. В случае территориально-политического переустройства областей, входящих в состав Польского Государства, граница сфер интересов Германии и СССР будет приблизительно проходить по линии рек Нарва, Висла и Сана.

Вопрос, является ли в обоюдных интересах желательным сохранение независимого Польского Государства и каковы будут границы этого государства, может быть окончательно выяснен только в течение дальнейшего политического развития.

Во всяком случае, оба Правительства будут решать этот вопрос в порядке дружественного обоюдного согласия.

3. В отношении юго-востока Европы с советской стороны подчеркивается интерес СССР к Восточной Европе. С германской стороны указывается о ее полной политической незаинтересованности в этих областях.

4. Этот протокол будет сохраняться обеими сторонами в строгом секрете.

Москва, 23 августа 1939 г.
Гитлер
Сталин
Вейсманн
34. Август 1939 г.
Германия:
Вейсманн

F19 181

F19 185

Протокол передбачав поділ Польщі. Лінія поділу мала проходити по річках Нарва, Вісла, Сян. Таким чином, таємний протокол торкався українських земель, що входили до складу Польщі.

Таємний додатковий протокол.

Поділ Східної та Південної Європи

Спільний парад Вермахту та Червоної Армії в Бересті по завершенню вторгнення до Польщі. В центрі стоять Гейнц Гудеріан та Семен Кривошеїн.

Початок Голокосту, Операція Таненберг та інші злочини нацистів

При підготовці до страти польським полоненим зав'язують очі; Пальміри, 1940 рік.

В кінці жовтня 1939 року була запроваджена смертна кара за непокору німецькій окупаційній владі.[94] Німеччина розпочала кампанію «германізації», яка переслідувала на меті політичну, культурну, соціальну та економічну асиміляцію окупованих територій в Третій Рейх.[95][96][97] від 50 000 до 200 000 польських дітей було викрадено аби бути германізованими.

Оцінки пакту та таємних протоколів

Райхсканцлер Німеччини А. Гітлер, знаючи, що за кілька годин угода про ненапад буде підписана, увечері 23 серпня 1939 року на нараді з керівництвом збройних сил заявив:

- *Зараз Польща опинилася у становищі, у якому я її хотів бачити... Започатковане знищення гегемонії Англії. Зараз, коли я здійснив необхідні дипломатичні приготування, шлях солдатам відкритий.*

Вільям Шірер, що на той час працював у Берліні, вважав, що:

- *уклавши угоду з Гітлером, Сталін дав сигнал до початку війни, якій напевно належало перерости у конфлікт світового масштабу. Це він, поза сумнівом, знав. Як виявилось, це було найбільшою помилкою за його життя.*

Під час переговорів із німецькою торгівельною делегацією наприкінці 1939 року Й. Сталін нагадав німецьким представникам, що Радянський Союз

- *надав Німеччині виключно велику послугу (і) надбав собі ворогів через надання цієї допомоги*

Оприлюднення Розширення радянського табору, зміна кордонів в центральній, східній Європі та створення Східного блоку після Другої світової війни. Перші відомості про існування таємного протоколу

Пакт був опублікований негайно після підписання, але інформація про додатковий протокол трималась суворій таємниці. Та все ж вона потрапила до дипломатичних кіл майже одразу. Зранку 24 серпня німецький дипломат Ганс фон Херварт повідомив своєму американському колезі Чарльзу Болену повний зміст секретного протоколу. Умови радянсько-німецьких угод містить і так звана «Промова Сталіна до Політбюро 19 серпня 1939 року», текст якої був опублікований французьким інформаційним агентством «Гавас» у листопаді того ж року. Деякі дослідники вважають промову достовірною інші заперечують її справжність. Проте аж до закінчення Другої світової війни ці відомості залишалися на рівні чуток, хоча й отримали підтвердження подальшим розвитком подій.

Вирішення “Бессарабського питання”

Результат “визвольного походу”. У результаті поділу Польщі до Радянського Союзу відійшло 51,4% її території та 31,7% населення (12 млн осіб). Демаркаційна лінія за Договором між СРСР та Німеччиною від 28 вересня 1939 р.

Радянський Союз ніколи не визнавав приєднання Бессарабії до Румунії. Конкретні радянські воєнні приготування для вирішення “бессарабського питання” розпочалися влітку 1940 р. 26 червня 1940 р. румунському послу у Москві було вручено ноту ультимативного характеру з вимогою передати СРСР Бессарабію та Північну Буковину. Румунія змушена була погодитися з вимогою Радянського Союзу.. План бойових дій СРСР по вирішенню “бессарабського питання”

28 червня 1940 р. війська Південного фронту перейшли Дністер Кириченко В. А. Війська Південного фронту стрілецьких дивізій - 32, мотострілецьких дивізій - 2, кавалерійських дивізій - 6, танкових бригад - 11, бригад ПДВ - 3, артилерійських полків - 30 Жуков Г.К., командуючий фронтом В результаті операції була зайнята територія площею 50 762 км², на ній проживали 3 776 000 чоловік.

Процедура об’єднання українських земель Законодавче оформлення входження західноукраїнських земель, Бессарабії та Північної Буковини до складу СРСР було здійснено Верховною Радою СРСР у листопаді 1939 р. та у серпні 1940 р. У залі засідань Верховної Ради СРСР

Пам'ять

Європейський Парламент запропонував проголосити 23 серпня, на згадку про Пакт Молотова-Ріббентропа, Європейським днем пам'яті жертв всіх тоталітарних та авторитарних режимів.

3 липня 2009 року Комітет з демократії Парламентської асамблеї ОБСЄ прийняв резолюцію «Возз'єднання розділеної Європи», якою пропонувалося встановити 23 серпня Днем пам'яті жертв сталінізму та нацизму. Парламентська Асамблея ОБСЄ 3 липня прийняла Резолюцію «Заохочення прав людини та громадянських свобод у регіоні ОБСЄ в ХХІ столітті», у якій виразилася 23 серпня названо Загальноєвропейським Днем пам'яті жертв сталінізму та нацизму в ім'я збереження пам'яті жертв масових страт і депортацій. У відповідь на резолюцію, Російські законодавці пригрозили ОБСЄ «суворими наслідками»

Загальний висновок

Попри будь-які суб'єктивні плани і наміри сторін, що конфронтували, йшли до рішучого, смертельного зіткнення, у загальній атмосфері вселенської біди і горя розпочався реальний, незворотний процес збирання українських земель в одну державну структуру. Це мало надзвичайно велике значення для майбутнього державного відродження української нації.

Питання

- 1) З яких чотирьох пунктів складався протокол
- 2) Визначення терміну Радянiзацiя?
- 3) 3. З яких чотирьох пунктів складався протокол?